

Stelian Stancu

**DATA SCIENCE
în mediul R
Teorie și aplicații**

Colecția
Cibernetică

**Editura ASE
București
2020**

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE DIN BUCUREȘTI

Copyright © 2020, Editura ASE

Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate editurii.

Editura ASE

Piața Romană nr. 6, sector 1, București, România

cod 010374

www.ase.ro

www.editura.ase.ro

editura@ase.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

STANCU, STELIAN

Data science în mediul R : teorie și aplicații / Stelian Stancu. –

București : Editura ASE, 2020

Conține bibliografie

ISBN 978-606-34-0331-6

311

Editura ASE

Redactor, tehnoredactor și copertă: Claudia-Marinela Dumitru

Autorul își asumă întreaga responsabilitate pentru: ideile exprimate, corectitudinea științifică, originalitatea materialului și sursele bibliografice menționate.

*Febra rațiunii o regăsim în perioada de tinerețe,
pentru ca la maturitate să avem suficientă putere
pentru a ne urma întru totul adevărata rațiune.*

*În viață e mai comod să nu primești decât să dai,
pentru că mai lesne te hotărăști a nu primi ceva
decât a ceda ceva ce deja îți aparține.
Să fie oare așa și în relația cunoaștere-experiență?*

Cuprins

Despre autor	13
Cuvânt-înainte	15
Capitolul 1. Introducere în Data Science	17
1.1. Statistica.....	17
1.1.1. Definirea Statisticii	17
1.1.2. Caracterizarea Statisticii	17
1.2. Știința Datelor (Data Science).....	18
1.2.1. Definirea științei datelor (Data Science)	18
1.2.2. Caracterizarea științei datelor (Data Science)	19
1.3. Analiza Datelor (Data Mining).....	20
1.3.1. Definirea analizei datelor (Data Mining)	20
1.3.2. Părțile constitutive principale ale CRISP-DM.....	22
1.4. Analiza de text (Text Mining).....	23
1.4.1. Definirea analizei de text (Text Mining).....	23
1.4.2. Părțile constitutive principale ale analizei de text (Text Mining).....	25
1.5. Prelucrarea limbajului natural (NLP – Natural Language Processing).....	26
1.6. Tipuri de analiză (Analytics).....	26
1.7. Big Data	27
1.7.1. Caracteristici generale.....	27
1.7.2. Varietatea datelor.....	28
Capitolul 2. Introducere în mediul R	29
2.1. Instalarea pachetelor din mediul R.....	30
2.1.1. Instalarea pachetului R.....	30
2.1.2. Pachete R necesare.....	32
2.2. Citirea/Importul datelor în mediul R.....	32
2.2.1. Citirea datelor elementare în R	32
2.2.2. Utilizarea <code>scan()</code> pentru a citi/importa în R date stocate într-un fișier.....	33
2.2.3. Utilizarea <code>read.table()</code> pentru a citi/importa în R date stocate într-un fișier.....	34
2.2.4. Citirea/Importul fișierelor Excel în R.....	39
2.2.4.1. Copierea datelor din Excel și citirea/importul acestora în R	39
2.2.4.2. Citirea/Importul fișierelor Excel în R, utilizând pachetul <code>readxl</code>	40

2.2.4.3. Citirea/Importul fișierelor Excel în R, utilizând pachetul <code>xlsx</code>	41
2.2.5. Utilizarea <code>read.csv()</code> și <code>read.csv2()</code> pentru a citi/importa date în R	42
2.3. Lucrul cu <code>dataframe</code> în R	44
2.3.1. Selecția de părți din <code>dataframe</code>	44
2.3.2. Sortarea datelor în R	45
2.3.3. Rezumarea (<code>summary</code> , <code>with</code> , <code>aggregate</code>) conținutului fișierelor de date	46
2.4. Cunoașterea datelor în R	48
2.5. Operații cu numere și vectori în R	49
2.5.1. Principalele comenzi pentru accesarea datelor, în lucrul cu un vector ..	49
2.5.2. Operații bazate pe funcții R	50
2.5.3. Convertirea unui vector în <code>dataframe</code>	53
2.5.4. Formatarea rezultatelor într-un tabel <code>dataframe</code> , utilizând pachetul <code>stargazer</code>	54
2.6. Operații cu matrice în R	56
2.6.1. Principalele comenzi pentru accesarea datelor, în lucrul cu matrice	56
2.6.2. Operații bazate pe funcții R	58
2.7. Căutarea în R a unui răspuns primit anterior	59
2.8. Actualizarea R la o versiune mai nouă	59

Capitolul 3. Statistici descriptive în mediul R 60

3.1. Termeni statistici de bază	60
3.2. Tipuri de date	60
3.3. Indicatori ai tendinței centrale (medie, mediană și mod)	60
3.3.1. Media	61
3.3.2. Mediana	62
3.3.3. Modul	62
3.4. Indicatori ai variației datelor	63
3.4.1. Amplitudinea absolută a variației (<code>range</code>)	64
3.4.2. Abaterea intercuantilică	65
3.4.3. Varianța (dispersia)	65
3.4.4. Abaterea standard (abaterea medie pătratică)	66
3.5. Distribuția normală și distribuția binomială	68
3.5.1. Distribuția normală	68
3.5.1.1. Prezentarea distribuției normale	68
3.5.1.2. Testarea normalității unei distribuții	70
3.5.1.3. Funcția de distribuție cumulativă (CDF – Cumulative Distribution Function)	71
3.5.1.4. Modul unei distribuții	72
3.5.1.5. Aprecierea formei unei distribuții – asimetria (<code>skewness()</code>) și boltirea (indicele de aplatizare) (<code>kurtosis()</code>)	73

3.5.2. Distribuția binomială (Bernoulli)	76
3.5.2.1. Prezentarea distribuției binomiale	76
3.5.2.2. Funcția de distribuție cumulativă (CDF – Cumulative Distribution Function)	77
3.6. Rezumarea datelor. Funcțiile <code>summary()</code> și <code>str()</code>	78

Capitolul 4. Vizualizarea datelor în R

Reprezentare grafică a datelor în mediul R 79

4.1. Vizualizarea datelor utilizând softul încorporat în mediul R	79
4.1.1. Diagrama cu bare/batoane	79
4.1.2. Histograma	81
4.1.3. Curba densității de probabilitate/repartiție (diagrama tendinței)	83
4.1.4. Diagrama de structură (cercul de structură)	85
4.1.5. Diagrama prin puncte (scatterplot-ul, norul de puncte sau diagrama împrăștierii)	86
4.1.6. Matricea scatterplot (matricea împrăștierii datelor)	87
4.1.7. Boxplot-ul	88
4.1.8. Bazele reprezentării grafice în cazul analizei rețelelor sociale	91
4.2. Vizualizarea datelor utilizând pachetul <code>ggplot2</code>	93
4.2.1. Introducere în <code>ggplot2</code>	93
4.2.2. Gramatica grafică în <code>ggplot2</code>	94
4.2.3. Setarea pentru <code>ggplot2</code>	94
4.2.4. Cartografierea (maparea) estetică în <code>ggplot2</code>	95
4.2.5. Geometrie în <code>ggplot2</code>	95
4.2.6. Etichetarea în <code>ggplot2</code>	97
4.2.7. Teme în <code>ggplot2</code>	97
4.2.8. Reprezentări grafice în <code>ggplot2</code>	99
4.2.8.1. Diagrama cu bare în <code>ggplot2</code>	99
4.2.8.2. Histograma în <code>ggplot2</code>	100
4.2.8.3. Funcția densitate de probabilitate în <code>ggplot2</code>	101
4.2.8.4. Diagrama tendinței	101
4.2.8.5. Scatterplot-ul (norul de puncte – diagrama împrăștierii) în <code>ggplot2</code>	102
4.2.8.6. Boxplot-ul în <code>ggplot2</code>	103
4.3. Diagrame interactive cu <code>plotly</code> și <code>ggplot2</code>	105

Capitolul 5. Inferența statistică și analiza de regresie 107

5.1. Inferența statistică – aspecte generale	107
5.2. Funcțiile <code>apply()</code> , <code>lapply()</code> , <code>sapply()</code>	108
5.3. Eșantionarea la nivelul unei populații	109
5.3.1. Eșantionarea aleatoare simplă	109
5.3.2. Eșantionarea stratificată	110

5.3.3. Eșantionarea de tip cluster	111
5.4. Covarianța dintre variabile (matricea de covarianță)	113
5.5. Corelația dintre variabile (coeficientul de corelație – matricea de corelație) ..	114
5.6. Testarea ipotezelor statistice, în R	115
5.6.1. Teoria testelor de semnificație	115
5.6.2. Testul t (Student)	117
5.6.3. Testul hi-pătrat	122
5.7. Analiza de regresie	125
5.7.1. Introducere în conceptul de regresie	125
5.7.2. Regresia liniară simplă	125
5.7.3. Regresia liniară multiplă	127

Capitolul 6. Analiza în componente principale (ACP), utilizând mediul R.....130

6.1. Analiza în componente principale – aspecte generale	130
6.1.1. Introducere	130
6.1.2. Încărcarea pachetelor de bază, necesare suplimentar în mediul R.....	131
6.1.3. Pregătirea datelor	131
6.2. Metoda ACP/PCA propriu-zisă	133
6.2.1. Valori proprii / vectori proprii / varianțe	133
6.2.2. Prezentarea metodei ACP/PCA	134
6.2.3. Vizualizarea și interpretarea datelor și rezultatelor obținute	138
6.2.4. Funcții ACP/PCA încorporate	138
6.2.5. Proporția de variație explicată la nivel de ACP/PCA	140
6.2.6. Determinarea numărului optim de componente principale, la nivelul unui model	142

Capitolul 7. Analiza cluster și algoritmi de clustering, în mediul R 144

7.1. Reprezentarea datelor multidimensionale primare	144
7.1.1. Matricea observațiilor (obiectelor, indivizilor)	144
7.1.2. Matricea sau tabelul de contingență	145
7.1.3. Matricea sau tabelul de proximitate	146
7.2. Analiza cluster – aspecte generale	147
7.2.1. Introducere	147
7.2.2. Scopul analizei cluster	147
7.2.3. Încărcarea pachetelor de bază în mediul R	148
7.3. Metoda k-mean clustering sau algoritmul centrului mobil	149
7.3.1. Aspecte generale	149
7.3.2. Pregătirea datelor	149
7.3.3. Metoda propriu-zisă	152
7.3.4. Măsurarea calității unei partiții k-mean	156
7.4. Metode de grupare ierarhică (Hierarchical Clustering Algorithms)	157
7.4.1. Aspecte generale	157

7.3.2. Pregătirea datelor	158
7.4.3. Metoda propriu-zisă	160
7.4.4. Lucrul cu dendrograme	168
7.5. Determinarea numărului optim de clustere în cazul metodei <i>k</i> -mean clustering	171
7.5.1. Metoda cotului	171
7.5.2. Metoda siluetei medii	174
7.5.3. Metoda statisticii gap	176
7.5.4. Extragerea rezultatelor	179
7.6. Determinarea numărului optim de clustere în cazul metodelor de grupare ierarhică (Hierarchical Clustering Algorithms).....	182
7.6.1. Metoda cotului	183
7.6.2. Metoda siluetei medii	183
7.6.3. Metoda statisticii gap	184
7.7. Alegerea celui mai bun dintre algoritmi de clustering	185
Capitolul 8. Suport vectori mașină (SVM), utilizând mediul R.....	188
8.1. SVM – aspecte generale	188
8.1.1. Introducere	188
8.1.2. Încărcarea pachetelor suplimentare, necesare pe lângă pachetul de bază din mediul R	188
8.2. Metoda SVM folosită în clasificarea simplă (booleană).....	189
8.2.1. SVM – clasificator linear. Construirea modelului și prezentarea clasificatorului de marjă maximă	189
8.2.2. SVM – clasificator neliniar	192
8.3. Metoda SVM folosită în clasificarea multiplă.....	196
8.4. Metoda SVM aplicată setului de date <i>productia</i>	199
8.4.1. Pregătirea datelor pentru aplicarea SVM	199
8.4.2. Prelucrarea propriu-zisă a datelor utilizând SVM	201
Bibliografie.....	207